

EKONOMİK KRİZLERİN KÜLTÜR MİRASI ÜZERİNE ETKİLERİ

İlknur TÜRKOĞLU¹

Öz

Dünyanın hızla küreselleştiği ve özellikle ekonomik olarak tüm ülkelerin birbiri ile bağlantılı olduğu günümüzde, ekonomik krizlerin etkileri küresel olarak hissedilmektedir. Bu bölümde ekonomik krizlerin, özellikle de 2008 küresel ekonomik krizinin kültür mirasına etkileri ele alınmıştır. Bu konuda farklı ülkelerde yapılan araştırmalar, toplantılar, kongreler ve bunların sonuç metinleri incelenmiş, konu ile ilgili literatür gözden geçirilmiştir. Ülkemizde de son yıllardaki ekonomik krizlerin kültür mirası alanına yaptığı etkileri anlamak amacı ile çeşitli devlet kurumlarının veri tabanları incelenmiş ve literatür taraması yapılmıştır. Araştırma sonucunda, ekonomik krizlerin kültür mirasına en büyük etkisinin, bütçe kesintileri ve ekonomiyi iyileştirmek amacı ile hızlandırılan büyük alt yapı ve inşaat projeleri ile gerçekleştiğini söyleyebiliriz. Kriz dönemlerinde alınan ekonomik tedbirlerin, kültür mirası üzerindeki etkileri daha iyi analiz edilmeli ve krizden en az etkilenmeleri için gerekli tedbirler alınmalıdır. Kültür mirası açısından dünyanın en zengin ülkelerinden biri olan ülkemizde, kültür varlıklarının ekonomik gelişmeye katkı yapacak şekilde ele alınması önemlidir. Ziyarete açılan sit alanlarında ve ören yerlerinde yapılacak düzenlemelerde, ulusal ve uluslararası mevzuatlar ışığında bilimsel yöntemler kullanılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Kriz, Kültür Mirası, Kültür Sektörü, Kültür Turizmi, Kültür Envanteri.

JEL Sınıflandırması: A12, E12, E24, G01.

THE EFFECTS OF ECONOMIC CRISES ON CULTURAL HERITAGE

Abstract

Today, as the world is rapidly globalizing and especially economically linked to all countries, the effects of economic crises are felt globally. This chapter examines the effects of economic crises, especially on the cultural heritage of the 2008 global economic crisis. The researches, congresses and their conclusions were examined in different countries and the related literature was examined. In order to understand the effects of economic crises in the field of cultural heritage in our country in recent years, the databases of various state institutions were examined and the literature was searched. As a result of the research, we can say that the biggest effect of economic

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Restorasyon ve Konservasyon Bölümü, iturkoglu@gelisim.edu.tr, ORCID ID. 0000-0003-3731-9130.

8.9. Konu ile İlgili Geleceğe Yönelik Çalışmaların Gerekliliği

Yapılan bu araştırmada, ekonomik krizlerin kültür mirasına etkileri üzerine özellikle Avrupa ülkelerinde araştırmalar yapıldığı ve konu ile ilgili çok sayıda bilimsel rapor hazırlandığı ve yayınlandığı görülmüştür. Türkiye’de ise konu ile ilgili araştırmaların çok sınırlı olduğu, ekonomik krizlerin kültür mirası üzerine etkilerine dair verilerin yeterli olmadığı görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Aitchison, K. (2010). United Kingdom Archaeology in Economic Crisis: Archaeology and The Global Economic Crisis. N. Schlanger and K. Aitchison (Eds.), Multiple impacts, Possible Solutions. 210, ACE, 25-29, Culture Lab Editions, Elisabethlaan 4 B-3080 Ter-vuren Belgium.
- Ayaz, N. (2016). Ekonomik Krizlerin Turizm Sektörüne Olan Etkileri Üzerine Bir İnceleme. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 15(59), 1360-1371.
- Bayhan, B. (2013). Bir Zamanlar Sulukule Vardı. Arkitera. Erişim Adresi <http://www.arkitera.com/haber/16321/bir-zamanlar-sulukule-var-di>
- Çiğdem, G. (2014). Küresel Ekonomik Kriz ve Etkileri ve Medya. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- De la Torre, M. (Ed.) (2002). Assessing the Value at Cultural Heritage. Los Angeles: The Getty Conservation Institute.
- Demoule, J. P. (2010). United Kingdom Archaeology In Economic Crisis: Archaeology and The Global Economic Crisis. N. Schlanger and K. Aitchison (Eds.), Multiple impacts, Possible Solutions (ss. 13-17). 210, ACE.
- Demir, E. (2013). Türkiye’de Yaşanan Ekonomik Krizler ve 2009 Krizinin Turizm Sektörüne Etkilerinin Araştırılması. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Eres, Z. ve Yalman N. (2016). Küreselleşme Sürecinde Arkeolojik Mirasın Korunmasında Ulusal Çabalar: Türkiye Örneği. Z. Eres (Ed.), Mimari ve Arkeolojik Koruma Kültürü Üzerine Yazılar (ss. 79-91). İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Eres, Z. ve Özdoğan, M. (2016). Kültür Turizminde Arkeolojik Mirasın Yeri. Türkiye’deki Arkeolojik Alanlar Üzerinden Bir Değerlendirme. Z. Eres (Ed.), Mimari ve Arkeolojik Koruma Kültürü Üzerine Yazılar (ss.115-146). İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Eogan, J. (2010). The impact of the Recession on Archaeology in the Republic of Ireland: Archaeology and The Global Economic Crisis. N. Schlanger and K. Aitchison (Eds.), Multiple impacts, Possible Solutions (ss. 19-23). Belgium: ACE.
- Engovatova, A. (2010). The Impact of Economic Crisis on Rescue Archaeology in Russia: Archaeology and The Global Economic Crisis. N. Schlanger ve K. Aitchison (Eds.), Multiple impacts, Possible Solutions (ss. 97-102). Belgium: ACE.
- Eyvazoğlu, E. (2010). Ekonomik Krizden Çıkalım Derken Dünya Miras Listesine Girdiler. Erişim Adresi <http://boluekspres.com/icerik/haber.php?i=58354>
- Gill, D. (2013). Cultural Tourism in Greece at a Time of Economic Crisis. Journal of Mediterranean Archaeology and Heritage Studies, 1 (3), Penn State University Press, 233-242.
- Göçer, İ. (2013). Küresel Ekonomik Krizin Etkileri: Panel Veri Analizi. Balıkesir University the Journal of Social Sciences Institute, 16 (29), 163-188.

- Hopkins, J. (2012). The Arts and the Economic Crisis: Euro. 21th Fellows Conference, Lisbon, 4-6 July 2012.
- Inkei, P. (2010). The Effects of the Economic Crisis on Culture. Culture Watch Europe Conference Reader, 6-7 September, Brüksel, 77-102.
- Kalpaklıoğlu, N. Ü. (2010). Krizlere En Hassas Sektör Turizmde Etkin Kriz Yönetimi. Akademik Araştırmalar Dergisi, 12(44), 139-155.
- Kaya vd. (2013). Ekonomik Büyümede İnşaat Sektörünün Rolü: Türkiye Örneği (1987-2010). Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 27(4), 148- 167.
- Keleş, R. (2015). Kent, Kentsel Siyaset ve Çevre Yazıları. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Ladstaetter, S. (2108). Ephesos: Arkeoloji ve Kitle Turizmi. MIRAS 4, Heritage in Context 2. Piesker vd. (Eds.), Ege Yayınları, 253-288.
- Lagerqvist, M. (2015). My Goodness, My Heritage! Constructing Good Heritage in the Irish Economic Crisis. Culture Unbound, 7, 285-306.
- Licciardi, G. ve Amirtashmasebi R. (Eds.) (2012). The Economics of Uniqueness, Investing in Historic City Cores and Cultural Heritage Assets for Sustainable Development. Washington D.C.: The World Bank, Urban Development Series.
- Machat, C., Petzet M. ve Ziesemer J. (Eds.) (2010). Heritage at Risk. ICOMOS World Report 2008-2010 on Monuments and Sites in Danger.
- Madran, E. ve Özgönül, N. (1999). International Documents Regarding the Preservation of Cultural and Natural Heritage. Ankara: METU.
- Madran E. ve Özgönül, N. (2011). Kültürel ve Doğal Değerlerin Korunması. İstanbul: TM-MOB Mimarlar Odası Yayınları.
- McManamon, F. P. (2000). Archaeological messages and Messengers. Public Archaeology, 1(1), 5-17.
- Meclis Raporu (2018). Yurt Dışına Kaçırılan Kültür Varlıklarımızın Belirlenerek İadelerinin Sağlanması ve Mevcut Kültür Varlıklarımızın Korunması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Maksadıyla Kurula Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Erişim Adresi http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic
- Mergos, G. ve Patsavos, N. (2017). "Introduction and Overview" Cultural Heritage and Sustainable Development. Mengos, G. ve Patsavos, N. (Eds.), Economic Benefits, Social Opportunities and Policy Challenges, Inherit Project (ss. 21- 42). Greece: Technical University of Crete.
- Mergos, G. (2017). "Cultural heritage and the economic development agenda" Cultural Heritage and Sustainable Development. Mengos, G. ve Patsavos, N. (Eds.), Economic Benefits, Social Opportunities and Policy Challenges, Inherit Project (ss. 81- 96). Greece: Technical University of Crete.
- Mourato, S. and Mazzanti (2002). Economic Valuation of Cultural Heritage: Evidence and Prospects Assessing the Value at Cultural Heritage, M. de la Torre (Ed.), (ss. 51-72). Los Angeles: The Getty Conservation Institute.
- Platia, N. (2015). Greece's Economic Crisis and Its Impact on the Country's Cultural Heritage. September 8. Erişim Adresi <https://www.gounesco.com/greece-economic-crisis-cultural-heritage-impact/>
- SICA (2010). The Economic Crisis and the Prospects for Art and Culture in Europe. Erişim Adresi: http://www.culturalpolicies.net/web/files/83/en/en_crisis_and_prospects_for_art_and_culture_in_europe_oct2010.pdf
- Throsby, D. (2012a). Investment in Urban Heritage. Economic Impacts of Cultural Heritage Projects in FYR Macedonia and Georgia. The World Bank, Urban Development Series Knowledge Papers, 12.

- Throsby, D. (2012b). Heritage Economics: A Conceptual Framework. The Economics of Uniqueness, Investing in Historic City Cores and Cultural Heritage Assets for Sustainable Development, (ed.) Licciardi and Amirtashmasebi, The World Bank, Urban Development Series, 45-74.
- Türkoğlu-Arı, İ. (2009). Tarihöncesi Arkeolojik Sit Alanlarında Kültür Mirası Yönetimi: Kırklareli Höyüğü Sit Alanı ve Kültür Mirası Yönetimi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tremlett, G. (2010). Spain's cultural heritage under threat amid economic crisis. Guardian. 3 Aralık 2010. Erişim Adresi <https://www.theguardian.com/world/2010/dec/03/spain-cultural-heritage-threat-chillida>
- Schlanger, N. ve Kenneth, A. (2010). Introduction: Archaeology and the Global Economic Crisis. Archaeology and The Global Economic Crisis. Multiple Impacts, Possible Solutions, (Eds.) N. Schlanger ve K. Aitchison, ACE, 9-12.
- Schlanger, N. ve Rossenbach, K. S. (2010). One crisis too many? French archaeology between reform and relaunch. Archaeology and The Global Economic Crisis. Multiple impacts, Possible Solutions, (ed.) N. Schlanger ve K. Aitchison, ACE, 69-79.
- Schlanger, N. (2011). The Global Economic Crisis – a Multiple Risk Factor for the Archaeological Heritage? 193-194. Erişim adresi: https://www.academia.edu/12975206/The_global_economic_crisis_a_multiple_risk_factor_for_the_archaeological_heritage_-_2011
- Schlanger, N. (2010). Postript: On Dead Canaries, Guinea- Pigs and other Trojan Horses. N. Schlanger ve K. Aitchison (Eds.), Archaeology and The Global Economic Crisis. Multiple impacts, Possible Solutions (ss. 107-115). ACE.
- O'Brian, J. (2012). Livable Historic City Cores and Enabling Environment: A Successful Recipe to Attract Investment to Cities. The Economics of Uniqueness, Investing in Historic City Cores and Cultural Heritage Assets for Sustainable Development. Licciardi and Amirtashmasebi (Ed.), The World Bank, Urban Development Series, 1-14.
- Ozar, Y. (2106). Arkeolojik Sit Alanlarına İlişkin Mevzuatın Esnetilmesi: Yapılaşma Girişimleri. Kültür Politikaları ve Yönetimi (KPY) Yıllık, 176-181.
- Özdoğan, M. (2011). 50 Soruda Arkeoloji. İstanbul: Bilim ve Gelecek Kitaplığı.
- Van den Diers, M. vd. (2010). A crisis with many faces. The impact of the economic recession on Dutch archaeology. N. Schlanger ve K. Aitchison (Eds.), Archaeology and The Global Economic Crisis. Multiple impacts, Possible Solutions (ss. 55-68). Belgi-um: ACE.
- Wiesan, J. (2011). The Financial Crisis and its Effects on Public Arts Funding. Erişim Adresi <https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage>.
- Willems, W.J.H. (1997). The Future of European Archaeology. Archaeology in Britain Conference. Oxbox Lecture 3, 1-22.
- Yavuz, Y. (2018). Defineciler dernek kurup manifesto gibi gerekçe yayınladı. Turizmhaberleri.com, 26. Temmuz 2018, Erişim Adresi <http://www.turizmhaberleri.com/HaberAyrinti.asp?ID=33625>
- Yiğit, N. A. (2018). Tarihi eser kaçakçılığında Antalya ilk sırada. Habertürk, 13. Haziran. 2018. Erişim adresi: <https://www.haberturk.com/tv/burasi-turkiye/haber/2013739-tarihi-eser-kacakciliginda-antalya-ilk-sirada>

ELEKTRONİK KAYNAKÇA

- Afet Yasası. (2018). Erişim Adresi <http://kulturelmiras.blogspot.com/2012/05/kapalcarsya-afet-yasas-dokunusu.html>
- Avrupa Birliği Kararları. (2018). Erişim Adresi https://ec.europa.eu/culture/policy/culture-policies/cultural-heritage_en
- Definecilik. (2018). Erişim Adresi <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44750/2008--2017-yillari-arasinda-yapilan-izinli-define-arama-.html>
- Diyarbakır Sur. (2018). Erişim Adresi <https://www.sozcu.com.tr/2016/gundem/suru-toledo-gibi-yapacagiz-1069462/>
- Dünya Mirası Listesi. (2018). Erişim Adresi: <http://whc.unesco.org/en/list>
- Eski Eser Kaçakçılığı. (2018). Erişim Adresi <https://www.haberturk.com/tv/burasi-turkiye/haber/2013739-tarihi-eser-kacakciliginda-antalya-ilk-sirada>
- Göbeklitepe. (2018). Erişim Adresi: <https://www.haberturk.com/gobeklitepeye-1-milyon-ziyaretci-2116975>
- Göbeklitepe. (2018). Erişim Adresi <https://www.msn.com/tr-tr/haber/diger/son-geli-c5%9fmeyle-bir-c5%9fehir-canland-c4%b1-g-c3%b6beklitepe/ss-BBLiGyc?ocid=spartanntp#image=3>
- Güneş Enerji Santralleri. (2018). Erişim Adresi <http://www.arkeologlardernegist.org/aciklama.php?id=27>
- Kazı Ödenekleri. (2018). Erişim Adresi <http://www.bik.gov.tr/hangi-bakanlik-ve-kuruma-ne-kadar-odene-ayrildi-tam-liste/>
- Keynesyen Ekonomi. (2018). Erişim Adresi https://ipfs.io/ipns/tr.wikipedia-on-ipfs.org/wiki/Keynes%C3%A7i_ekonomi.html
- Kültür Bakanlığı. (2018). Erişim Adresi <https://www.turizmgunlugu.com/2017/11/22/kultur-turizm-bakanliginin-butcesi-dusuruldu>
- Kültür Mevzuatı. (2018 a). Erişim Adresi http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasiyi_sd.sorgu_baslangic
- Kültür Mevzuatı. (2018 b). Erişim Adresi <http://teftis.kulturturizm.gov.tr/TR,173018/662-sayili-ilke-karari-i-ve-ii-derece-arkeolojik-sitler-.html>
- Kültür Mevzuatı. (2018 c). Erişim Adresi <http://teftis.kulturturizm.gov.tr/TR,13917/658-nolu-ilke-karari-arkeolojik-sitler-koruma-ve-kullan-.html>
- Kültür Mirası. (2018): Erişim Adresi <https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/standards>
- Mısır'da Ekonomik Kriz. (2018). Erişim Adresi <http://www.dailystar.com.lb/Arts-and-Ent/Culture/2016/Aug-26/368956-egypts-economic-crisis-weighs-heavily-on-heritage.ashx>
- Turizm Gelirleri. (2018). Erişim Adresi <http://www.turizmguncel.com/haber/iste-dunyanin-en-cok-turizm-geliri-elde-eden-ve-en-cok-turist-agirlayan-10-ulkesi-h32560.html>
- TUROB. (2008). Erişim Adresi Türkiye'de yaşanan ekonomik krizlerin kültür varlıkları üzerine etkileri. <http://www.turob.com/tr/bilgi-merkezi/>
- Türkiye Ekonomisi. (2018). Erişim Adresi <https://www.cnnturk.com/ekonomi/turkiye-ekonomisi-buyume-rakamlari-aciklandi>
- Türkiye'de Ekonomik Kriz. (2018). Erişim Adresi <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-45292532?SThisFB>